Hukuk Bölümü 2002/82 E., 2002/75 K.

- **BELEDİYE BAŞKANLIĞININ İŞ AKDİNİ FESHİ**
- **İHBAR VE KIDEM TAZMİNATI**
- **İŞ AKDİNİN FESHİ**
- **KÖY BEKÇİSİ**

- 442 S. KÖY KANUNU [Madde 70]
- 442 S. KÖY KANUNU [Madde 6]
- 442 S. KÖY KANUNU [Madde 72]
- 442 S. KÖY KANUNU [Madde 8]
- 506 S. SOSYAL SİGORTALAR KANUNU(MÜLGA) [Madde 2]
- 1475 S. İŞ KANUNU (14. maddesi yürülükte) [Madde 13]
- 1475 S. İŞ KANUNU (14. maddesi yürülükte) [Madde 14]
- 2577 S. İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU [Madde 2]
- 5521 S. İŞ MAHKEMELERİ KANUNU [Madde 10]

"İçtihat Metni"

OLAY : Manavgat İlçesi, Kızılot Köyü İhtiyar Heyetince yıllık 36,000,000.- TL. ücret karşılığında 1994 yılı bekçiliğine Durmuş Ali Ersoy'un seçildiğine dair 13.6.1994 tarihli Mazbata, Kaymakamlık Makamınca uygun bulunmuş olup; adıgeçenin bu çalışması, Kızılot Köyünde belde teşkilatının kurulduğu Nisan 1999 tarihine kadar sürmüştür.

18 Nisan 1999 tarihinde yapılan yerel seçimler sonrasında faaliyete geçen Belediye Başkanlığınca, Köy tüzelkişiliğine ait demirbaş eşya ve evraklar 26.4.1999 tarihinde devralınmıştır.

Durmuş Ali Ersoy'un, Köy Muhtarlığı nezdinde Haziran 1994-25.4.1999 tarihleri arasında ve yeni kurulan Belde Teşkilatında da bir ay kadar çalışması olduğu, ancak iş akdinin Belediye Başkanlığınca feshedildiği, bu nedenle ihbar öneli ücreti, kıdem tazminatı ve diğer işçilik haklarının ödenmediği iddiasıyla yaptığı 11.4.2000 günlü başvuru üzerine, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Müfettişliğince yapılan inceleme sonucunda düzenlenen raporda: belde teşkilatının oluşması üzerine tanzim olunan devir-teslim tutanağına göre sigorta evrakının muhtarlıkça Belediye Başkanlığına devredildiği ve dolayısıyla işçinin belediyeye intikal etmiş olduğu; hernekadar belediye kayıtlarında işçinin adına rastlanmamış olmakla birlikte devir tarihinden sonra bir ay kadar belediye nezdinde çalıştığı; işçinin iş akdinin belediyeye intikal ettikten sonra sona erdiği ve işe gelmediği veya başlamadığı yönünde bir kayıt ibraz edilmediğinden iddiasının doğru olduğu; 1475 sayılı İş Kanununun 13. maddesine göre ihbar öneli ücretine ve 14. maddeye göre de kıdem tazminatına hak kazandığı kanısına varılmakla birlikte kayıt incelemesi yapılamadığından kesin bir kanaate ulaşılamadığı; bu nedenle, şikayet konusunun 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 10. maddesi uyarınca İş Mahkemesine intikal ettirilmesi ve ilgiliye bilgi verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Davacı vekili, mütevekkilinin 13.6.1994 tarihinden itibaren Köy Muhtarlığı nezdinde ve bilahare Belde Teşkilatının kurulduğu tarihten sonra da bir ay süre ile su işçisi ve köy bekçisi olarak kesintisiz çalışmasının bulunduğunu, belediyece 17.5.1999 tarihinde işine son verildiğini öne sürerek, ihbar ve kıdem tazminatları ile tatil ücretleri karşılığı alacağının, yasal faiziyle birlikte davalı Belediye Başkanlığından tahsiline hükmedilmesi istemiyle, 21.7.2001 gününde adli yargı yerinde dava açmıştır.

MANAVGAT 1. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ (İŞ MAHKEMESİ SIFATIYLA); 5.4.2001 gün ve E: 2000/343, K: 2001/190 sayı ile, davacı vekili tarafından delil olarak ibraz edilen 13.6.1994 tarihli Bekçi Seçim Mazbatası fotokopisinin incelenmesinde, davacının 1994 yılı bekçiliğine seçildiğinin belirtildiği, belgenin muhtar ve azalar tarafından imzalandığı ve Kaymakamlıkça da onaylandığının belirlendiği; toplanan tüm delillerin değerlendirilmesi sonucunda, davacının atama tasarrufu ile köy bekçiliğine alındığı, davacı ile davalı arasında hizmet akdi ilişkisinin de mevcut olmadığı; bu durumda, görevli mahkemenin İş Mahkemesi olmayıp Hukuk Mahkemeleri olması gerektiği gerekçesiyle, Mahkemenin görevsizliğine ve karar kesinleştiğinde ve talep halinde dosyanın yetkili ve görevli Manavgat Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

Anılan kararın davacı vekilince temyiz edilmesi üzerine YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ; 21.5.2001 gün ve E: 2001/8508, K: 2001/8672 sayı ile, Mahkemece davacının atama tasarrufu ile çalıştığı gerekçesi ile dava dilekçesinin görev yönünden reddine karar verilmesi isabetli ise de, kararın gerekçe bölümünde hukuk mahkemelerinin görevli olduğundan sözedilmesinin doğru olmadığı; gerçekten statü hukukuna bağlı bir çalışma sözkonusu olduğuna göre idari yargının görevli olduğunun kabulü gerektiği gerekçesiyle, anılan Mahkeme kararının bozulmasına karar vermiştir.

MANAVGAT 1. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ (İŞ MAHKEMESİ SIFATIYLA); 21.8.2001 gün ve E: 2001/297, K: 2001/358 sayı ile, Yargıtay bozma ilamına uyulduktan sonra yeniden yapılan yargılama sonunda, taraflar arasında hizmet akdi ilişkisi olamayıp statü hukukuna dayalı bir çalışma sözkonusu olduğundan davanın idare mahkemelerinin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar ise, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı vekilince, bu kez, aynı isteği içeren ve Antalya 1. İdare Mahkemesi'nce iki kez verilen dilekçe ret kararları üzerine usulüne uygun olarak düzenlenen 24.4.2002 günlü dilekçe ile, idari yargı yerinde dava açılmıştır.

ANTALYA 1. İDARE MAHKEMESİ TEK HAKİMİ'nce; 11.6.2002 gün ve E: 2002/757 sayı ile, 442 sayılı Köy Kanunu'nun 70. maddesinde, köy korucularının ihtiyar meclisi tarafından tutulacağı ve köy muhtarlığının vereceği haber üzerine Kaymakamın buyrultusu ile işe başlayacakları hükmünün yer aldığı; 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 2. maddesi ile koruma bekçilerinin bu Kanuna tabi kılındığı; 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 1. maddesinde, İş Kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuki uyuşmazlıkların İş Mahkemelerinde çözümleneceğinin belirtildiği; bakılan davada, ileri sürdüğü iddiaların niteliği itibariyle işçi statüsünde olduğunu kabul eden davacının talep ettiği tazminat ve ücretlerinin 1475 sayılı İş Kanunu hükümlerinden kaynaklanan haklar olduğu; bu durumda, davanın çözümünde davacının statüsünden ziyade alacağının niteliği önem taşıdığından esasen davacının işçi sayılıp sayılmayacağına karar verme ve buna bağlı olarak talep ettiği hakları alıp alamayacağını araştırma görevinin adli yargıya ait bulunduğu, ancak daha önce bu yargı yerince görevsizlik kararı verildiği ve kesinleştiğinden bahisle, görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına ve incelemenin görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesi'nin karar vermesine değin ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ali HÜNER'in Başkanlığında, Üyeler: Dr. Mustafa KILIÇOĞLU, Ümran SAYIŞ, Ayla ALKIVILCIM, Ahmet BAŞPINAR, Ertuğrul TAKA ve Hıfzı ÇUBUKLU'nun katılımlarıyla yapılan 18.11.2002 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa YEĞENOĞLU' nun davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mustafa EKİNCİ ile Danıştay Savcısı Emin Celalettin ÖZKAN'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

USULE İLİŞKİN İNCELEME:

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesi Tek Hakimince anılan Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen usul ve yönteme uygun biçimde başvuruda bulunulduğu anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık görülmemiş olup, esas inceleme yapılmasına oybirliği ile karar verildi.

ESASA İLİŞKİN İNCELEME:

Dava, köy bekçisi olarak çalışmakta iken bu çalışması belde teşkilatı kurulduktan sonra sona eren davacının, ihbar ve kıdem tazminatı ile tatil ücretlerinden doğan alacaklarının davalı idareden tahsiline hükmedilmesi isteminden ibarettir.

18.3.1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanunu'nun "Köy koruculari ve göreceği işler" başlıklı Sekizinci Fasılında yer alan 68. maddesinde, "Köy sınırı içinde herkesin ırzını, canını ve malını korumak için köy koruculari bulundurulur." denilmiş; 70. maddesinde, korucuların ihtiyar meclisi tarafından tutulacağı ve köy muhtarının vereceği haber üzerine kaymakamın buyrultusu ile işe başlayacağına işaret edilmiş; 72. maddesinde de, korucuların köy muhtarının emri altında iş göreceği belirtilmiştir.

Köy muhtarının emri altında, köy sınırı içinde yaşayan insanların ırzını, canını, malını ve hayvanlarını koruyup suçluları takip eden köy bekçisi, ihtiyar meclisi tarafından tutulmakta ve Köy Kanunu uyarınca köy halkından salma yoluyla toplanan gelirlerden ihtiyar meclisince belirlenen ücret karşılığında çalışmaktadır.

Köy bekçileri, bir yerel yönetim birimi olan köyün kamu kudretini kullanma vasıtaları olmaları ve esasen bir kamu hizmeti olan kolluk görevini yürütmelerine karşılık, bu görevi genel idare esaslarına göre yürütmedikleri gibi; ortada, idare ile köy bekçisi arasında kural olarak yazılı olması gereken ve kamuda genel istihdam politikası ile tespit edilen ilkelere uygun bir idari sözleşme de bulunmamaktadır. Hernekadar, Köy Kanunu'nun 70. maddesinde "... kaymakamın buyrultusu ile işe başlar." ibaresine yer verilmiş ise de, bu ibare ile genel yönetimin yerel yönetimler üzerindeki vesayet denetimi kapsamında kamu düzenini gözeten tasarrufu kastedilmekte olup, buradan genel kadro usulüne uygun bir atama tasarrufu bulunduğu sonucuna ulaşmak olanaksızdır.

Olayda, 506 sayılı Yasa'ya tabi sigortalı olarak köy tüzelkişiliği nezdinde çalışmakta iken belde teşkilatı kurulması üzerine belediyeye devredilen çalışanlar arasında yer almasına karşılık, Belediye Başkanlığınca Sosyal Sigortalar Kurumuna bildirilmeyerek bu çalışması sona eren davacı tarafından, 1475 sayılı İş Kanunu'nda öngörülen tazminat, ücret vs. hakların talep edildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, uyuşmazlığa konu edilen davanın çözümünde, davacının çalışmasının 1475 sayılı İş Kanunu kapsamında olup olmadığının ve bu Kanun'da öngörülen hakları kazanıp kazanmadığının veya olayda genel hükümlerin uygulanıp uygulanmayacağının saptanması gerekmektedir.

Bu açıklamalara göre, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-c. maddesinde belirtilen, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin idari dava kapsamında bulunmayan davanın, özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerleri görevli bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, Antalya 1. İdare Mahkemesi Tek Hakimince yapılan başvurunun kabulü ile Manavgat 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin (İş Mahkemesi Sıfatıyla) verdiği görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Antalya 1. İdare Mahkemesi Tek Hakimi'nin başvurusunun KABULÜ ile, Manavgat 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin (İş Mahkemesi Sıfatıyla) 21.8.2001 gün ve E: 2001/297, K: 2001/358 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA 18.11.2002 gününde KESİN OLARAK OYBİRLİĞİ ile karar verildi.